

Правилник о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. [10/2013](#), [91/2013](#), [113/2013](#) и [109/2014](#).

I. УВОДНА ОДРЕДБА

Члан 1.

Овим правилником утврђују се врсте, трајање и садржина специјализација и ужих специјализација, програми обављања специјализација, односно ужих специјализација, начин обављања специјалистичког стажа и полагање специјалистичког испита, састав и рад испитних комисија, услови које морају испуњавати здравствене установе и приватна пракса, односно, Агенција за лекове и медицинска средства Србије, за обављање специјалистичког стажа, услови и начин признавања времена проведеног на раду као дела специјалистичког стажа, као и образац индекса и дипломе о положеном специјалистичком испиту, односно положеном испиту из уже специјализације.

II. ВРСТЕ И ТРАЈАЊЕ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА И УЖИХ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА

1. Врсте и трајање специјализација

Члан 2.

Доктори медицине могу се специјализовати у следећим гранама медицине, односно областима здравствене заштите:

- 1) интерна медицина;
- 1а) интернистичка онкологија;
- 2) - **брисана** -
- 3) инфектологија;
- 4) педијатрија;
- 5) неурологија;
- 6) психијатрија;
- 7) дечја неурологија;
- 8) дечја и адолесцентна психијатрија;
- 9) гинекологија и акушерство;
- 10) општа хирургија;
- 11) абдоминална хирургија;
- 12) васкуларна хирургија;

- 13) грудна хирургија;
- 14) ортопедска хирургија и трауматологија;
- 15) дечја хирургија;
- 16) неурохирургија
- 17) пластична, реконструктивна и естетска хирургија;
- 18) максилофацијална хирургија;
- 19) урологија;
- 20) кардиохирургија;
- 21) ургентна медицина;
- 22) анестезиологија, реаниматологија и интензивна терапија;
- 23) оториноларингологија;
- 24) офталмологија;
- 25) дерматовенерологија;
- 26) физикална медицина и рехабилитација;
- 27) општа медицина;
- 28) медицина рада;
- 29) радиологија;
- 30) радијациона онкологија;
- 31) нуклеарна медицина;
- 32) патологија;
- 33) судска медицина;
- 34) медицинска микробиологија;
- 35) клиничка биохемија;
- 36) клиничка фармакологија;
- 37) лабораторијска медицина;
- 38) имунологија;
- 39) хигијена;
- 40) епидемиологија;
- 41) социјална медицина;
- 42) спортска медицина;
- 43) трансфузијска медицина;
- 44) ваздухопловна медицина;
- 45) медицинска статистика и информатика;
- 46) палијативна медицина.

Специјализације из става 1. овог члана трају од три до шест година, и то:

- а) специјализације из тач. 38)-46) - три године;
- б) специјализације из тач. 3)-9) и 22)-37) - четири године;
- в) специјализације из тач. 1)-1а) и 10)-15), 17)-19) и 21) - пет година;
- г) специјализације из тач. 16) и 20) - шест година.

Члан 3.

Доктори стоматологије могу се специјализовати у следећим гранама медицине, односно областима здравствене заштите:

- 1) превентивна и дечја стоматологија;
- 2) болести зуба и ендодонција;
- 3) стоматолошка протетика;
- 4) пародонтологија и орална медицина.
- 5) ортопедија вилица;
- 6) орална хирургија;

- 7) максилофацијална хирургија;
 - 8) медицинска статистика и информатика.
- Специјализације из става 1. овог члана трају од три до пет година, и то:
- а) специјализације из тач. 1)-6) и 8) - три године;
 - б) специјализација из тачке 7) - пет година.

Члан 4.

Дипломирани фармацеути и магистри фармације могу се специјализовати у следећим гранама фармације, односно областима здравствене заштите:

- 1) клиничка фармација;
- 2) медицинска биохемија;
- 3) токсиколошка хемија;
- 4) санитарна хемија;
- 5) испитивање и контрола лекова;
- 6) фармакотерапија;
- 7) фармацеутска технологија;
- 8) контрола и примена лековитих биљака;
- 9) социјална фармација;
- 10) медицинска статистика и информатика.

Специјализације из става 1. овог члана трају од две до четири године, и то:

- а) специјализације из тач. 7), 8) и 9) - две године;
- б) специјализације из тач. 1), 3), 4), 5), 6) и 10) - три године;
- в) специјализација из тачка 2) - четири године.

Члан 5.

Дипломирани фармацеути - медицински биохемичари и магистри фармације - медицински биохемичари могу се специјализовати у следећим гранама фармације, односно областима здравствене заштите:

- 1) фармакотерапија;
- 2) медицинска биохемија;
- 3) санитарна хемија;
- 4) токсиколошка хемија;
- 5) медицинска статистика и информатика.

Специјализације из става 1. овог члана трају од три до четири године, и то:

- а) специјализације из тач. 1), 3), 4) и 5) - три године;
- б) специјализација из тачка 2) - четири године.

Члан 6.

Лица која обављају одређене послове здравствене заштите у здравственој установи односно приватној пракси, односно лица која чине тим са здравственим радницима у обављању здравствене делатности (здравствени сарадници) могу се, у зависности од завршеног факултета, односно од стеченог високог образовања, специјализовати у следећим областима здравствене заштите, и то:

- 1) медицинска психологија - ако су завршили филозофски факултет (дипломирани психолог);
- 2) медицинска физика - ако су завршили природно-математички факултет смер - физичке хемије, електротехнички факултет смер дипломирани

инжењер електротехнике, односно физички факултет (дипломирани физичар);

3) токсиколошка хемија - ако су завршили природно-математички факултет, односно хемијски факултет (дипломирани хемичар), дипл. физико-хемичари, инжењери технологије, инжењери пољопривреде и дипл. биолози;

4) санитарна хемија - дипломирани хемичари, дипломирани физико-хемичари, инжењери технологије и инжењери пољопривреде.

Специјализације из става 1. овог члана трају три године.

2. Врсте и трајање ужих специјализација

Члан 7.

Доктори медицине специјалисти могу се у зависности од специјалности, специјализовати из следећих ужих специјалистичких грана и области здравствене заштите, и то:

1) алергологија и клиничка имунологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, дерматовенерологије и оториноларингологије;

2) кардиологија - ако имају специјализацију из интерне медицине и педијатрије;

3) пулмологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије;

4) ендокринологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, интернистичке онкологије, педијатрије и гинекологије и акушерства;

5) нефрологија - ако имају специјализацију из интерне медицине и педијатрије;

6) реуматологија - ако имају специјализацију из интерне медицине и педијатрије;

7) гастроентерохепатологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, интернистичке онкологије, и педијатрије;

8) хематологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, трансфузиологије, интернистичке онкологије, и педијатрије;

9) геријатрија - ако имају специјализацију из интерне медицине и опште медицине;

10) аудиологија - ако имају специјализацију из оториноларингологије;

11) лабораторијска техника за изучавање протеина - ако имају специјализацију из клиничке биохемије и лабораторијске медицине;

12) молекуларно биолошка и имунохемијска дијагностика - ако имају специјализацију из клиничке биохемије и лабораторијске медицине;

13) клиничко биохемијска реуматологија - ако имају специјализацију из клиничке биохемије и лабораторијске медицине;

14) лабораторијска дијагностика у онкологији - ако имају специјализацију из клиничке биохемије и лабораторијске медицине;

15) лабораторијска ендокринологија - ако имају специјализацију из клиничке биохемије и лабораторијске медицине;

16) професионална токсикологија - ако имају специјализацију из медицине рада, хигијене и интерне медицине;

- 17) клиничка токсикологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, клиничке фармакологије, ургентне медицине, анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије и медицине рада;
- 18) оцењивање радне способности - ако имају специјализацију из медицине рада, опште медицине и интерне медицине;
- 19) радиолошка заштита - ако имају специјализацију из медицине рада, хигијене, епидемиологије, радиологије и нуклеарне медицине;
- 20) фертилитет и стерилитет - ако имају специјализацију из гинекологије и акушерства;
- 21) фоенијатрија - ако имају специјализацију из оториноларингологије;
- 22) дерматовенеролошка микологија - ако имају специјализацију из дерматовенерологије;
- 23) ангиологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, неурологије, физикалне медицине и рехабилитације, дерматовенерологије, радиологије и специјализацију једне од хируршких грана;
- 24) медицинска паразитологија и микологија - ако имају специјализацију из микробиологије са паразитологијом и медицинске микробиологије;
- 25) вирусологија - ако имају специјализацију из медицинске микробиологије и микробиологије са паразитологијом;
- 26) бактериологија - ако имају специјализацију из медицинске микробиологије и микробиологије са паразитологијом;
- 27) дијетотерапија - ако имају специјализацију из хигијене, интерне медицине, педијатрије, медицине спорта и опште медицине;
- 28) медицинска екологија - ако имају специјализацију из хигијене, медицине рада, опште медицине и клиничке фармакологије;
- 29) клиничка генетика - ако имају специјализацију из једне од грана медицине;
- 30) здравствено васпитање - ако имају специјализацију из опште медицине и свих превентивних грана медицине;
- 31) неонатологија - ако имају специјализацију из педијатрије;
- 32) баромедицина - ако имају специјализацију из било које гране медицине осим социјалне медицине, хигијене и епидемиологије;
- 33) балнеоклиматологија - ако имају специјализацију из било које гране медицине, осим социјалне медицине;
- 34) клиничка трансфузиологија - ако имају специјализацију из једне од грана медицине;
- 35) судска психијатрија - ако имају специјализацију из психијатрије;
- 36) болести зависности - ако имају специјализацију из психијатрије;
- 37) перинатологија - ако имају специјализацију из гинекологије и акушерства;
- 38) дечја физијатрија - ако имају специјализацију из физикалне медицине и рехабилитације;
- 39) медицинска информатика - ако имају специјализацију из једне од грана медицине;
- 40) клиничка неурофизиологија са епилептологијом - ако имају специјализацију из психијатрије, дечје и адолесцентне психијатрије, неурологије, дечје неурологије и педијатрије;
- 41) клиничка фармакологија - фармакотерапија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије, неурологије, психијатрије и клиничке фармакологије;

42) дечја ортопедија и трауматологија - ако имају специјализацију из дечје хирургије и ортопедске хирургије и трауматологије;

43) дечја урологија - ако имају специјализацију из дечје хирургије и урологије;

44) ендокрина хирургија - ако имају специјализацију из опште хирургије, васкуларне хирургије, абдоминалне хирургије, грудне хирургије, дечје хирургије, максилофацијалне хирургије и оториноларингологије;

45) медицинска цитологија - ако имају специјализацију из патологије;

46) клиничка патологија - ако имају специјализацију из патологије;

47) онкологија - ако имају специјализацију из гинекологије и акушерства, интерне медицине, нуклеарне медицине, неурохирургије, педијатрије, неурологије, дерматовенерологије, радиологије, опште хирургије, ортопедске хирургије и трауматологије, пластичне, реконструктивне и естетске хирургије, урологије и оториноларингологије;

48) медицина бола - ако имају специјализацију из анестезиологије, реаниматологије и интезивне терапије, интерне медицине, педијатрије, неурологије, физикалне медицине и рехабилитације, опште медицине, опште хирургије, абдоминалне хирургије, васкуларне хирургије, грудне хирургије, ортопедске хирургије и трауматологије, дечје хирургије, неурохирургије, пластичне, реконструктивне и естетске хирургије, максилофацијалне хирургије, урологије, кардиохирургије, психијатрије, дечје и адолесцентне психијатрије, инфектологије, радиологије, клиничке фармакологије.

49) неурорадиологија - ако имају специјализацију из радиологије;

50) интервентна радиологија - ако имају специјализацију из радиологије;

51) дигестивна радиологија - ако имају специјализацију из радиологије;

52) епидемиологија заразних болести - ако имају специјализацију из епидемиологије, хигијене, социјалне медицине, медицине рада, опште медицине и инфективних болести;

53) епидемиологија хроничних незаразних болести - ако имају специјализацију из епидемиологије, хигијене, социјалне медицине, медицине рада, опште медицине и инфективних болести;

54) трансплантологија са трансфузиологијом - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, неурологије, опште хирургије, абдоминалне хирургије, васкуларне хирургије, грудне хирургије, ортопедске хирургије и трауматологије, дечје хирургије, пластичне, реконструктивне и естетске хирургије, максилофацијалне хирургије, урологије, кардиохирургије, офталмологије, анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије, имунологије и трансфузијске медицине.

Уже специјализације из става 1. овог члана трају 12 месеци.

Члан 8.

Дипломирани фармацеути - специјалисти медицинске биохемије могу се у зависности од специјалности, специјализовати из следећих ужих специјалистичких грана и области здравствене заштите, и то:

1) клиничка имунохемија - дипломирани фармацеути - специјалисти медицинске биохемије;

2) клиничка ензимологија - дипломирани фармацеути - специјалисти медицинске биохемије;

3) лабораторијска ендокринологија - дипломирани фармацеути - специјалисти медицинске биохемије.

Уже специјализације из става 1. овог члана трају 12 месеци.

III. ПРОГРАМИ ОБАВЉАЊА СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА И УЖИХ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА

Члан 9.

Специјализације, односно уже специјализације обављају се по програмима којима је утврђен обим, садржај и план спровођења теоријске и практичне наставе и практичног стручног рада, као и знања и вештине које се стичу.

Програми обављања специјализација и ужих специјализација одштампани су уз овај правилник и чине његов саставни део.

IV. НАЧИН ОБАВЉАЊА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ СТАЖА И ПОЛАГАЊЕ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ ИСПИТА, САСТАВ И РАД ИСПИТНИХ КОМИСИЈА, ОБРАЗАЦ ИНДЕКСА И ДИПЛОМЕ

Члан 10.

Здравствени радници и здравствени сарадници, по добијању решења министра здравља о давању сагласности на одобрену специјализацију, односно ужу специјализацију, започињу обављање специјалистичког стажа даном уписа на одговарајући факултет здравствене струке (у даљем тексту: факултет).

Специјалистички стаж обавља се под надзором ментора кога одреди факултет.

Члан 11.

Специјалистички стаж из специјализације, односно уже специјализације обавља се на одговарајућем факултету, у здравственој установи и приватној пракси, односно Агенцији за лекове и медицинска средства, који испуњавају услове утврђене овим правилником.

Специјализанти имају обавезу да по предлогу ментора најмање половину специјалистичког стажа проведу на клиникама неког универзитетског центра. Специјализант може по предлогу ментора, да део специјалистичког стажа у трајању до три месеца, обави у некој другој здравственој установи која је у рангу терцијарне здравствене установе.

Члан 12.

О обављању специјалистичког стажа води се специјалистичка књижица - индекс на Обрасцу 1 који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 13.

Специјализација се завршава полагањем специјалистичког испита, а ужа специјализација се завршава одбраном рада уже специјализације.

Члан 14.

Специјалистички испит састоји се из три дела, и то:

- 1) теста;
- 2) практичног дела;
- 3) усменог испита.

Коначна оцена за специјалистички испит формира се на основу сва три дела испита.

Члан 15.

Садржај специјалистичког испита је следећи:

1) Тест садржи најмање 15, а највише 20 питања из области здравствене заштите у оквиру те специјализације.

У тесту морају бити заступљене све гране медицине, односно области здравствене заштите у оквиру те специјализације (банка тест питања).

Специјализант мора тачно одговорити на најмање 60% питања у тесту да би био оцењен позитивно.

Положен тест је услов наставка специјалистичког испита.

2) Практични део испита специјализант полаже, зависно од гране специјализације, најкасније на дан полагања усменог испита.

3) Усмени испит полаже се пред испитном комисијом.

Члан 16.

Специјалистички испит из специјализације, односно уже специјализације полаже се пред испитном комисијом, која се образује на факултетима здравствене струке.

Испитна комисија се састоји од председника, најмање два члана и одговарајућег броја заменика.

Председник и чланови комисије морају бити наставници факултета.

Испитне комисије образују се за сваку врсту специјализације, односно уже специјализације на матичном факултету.

Испит се може одржати само пред испитном комисијом у пуном саставу.

Члан 17.

Специјализант, после стицања услова за полагање испита приступа полагању испита у року од шест месеци.

Члан 18.

Здравственом раднику и здравственом сараднику коме је током специјалистичког стажа, у складу са прописом којим се уређује област рада, утврђено мировање радног односа, у рок за стицање услова за приступање полагању испита не рачуна се период мировања радног односа.

Здравственом раднику и здравственом сараднику који одсуствује са рада из оправданих разлога утврђених законом (боловање дуже од шест месеци, трудноћа, компликације у вези са одржавањем трудноће, породилско одсуство и одсуство ради неге детета), рок за стицање услова за приступање полагању испита рачуна се од истека периода за који су трајали наведени разлози.

Члан 19.

По завршеном специјалистичком испиту испитна комисија оцењује здравственог радника, односно здравственог сарадника оценом "одличан", "врло добар", "добар" или "није положио".

Члан 20.

Здравствени радник, односно здравствени сарадник који не положи испит, може да полаже тај испит у роковима који не могу бити краћи од шест месеци од дана полагања испита.

Члан 21.

Здравственом раднику, односно здравственом сараднику који је положио специјалистички испит издаје се диплома о стеченом стручном називу специјалисте на Обрасцу 2, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Здравственом раднику, који је одбранио рад из уже специјализације издаје се диплома о стеченом стручном називу специјалисте уже специјализације на Обрасцу 3, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

V. УСЛОВИ КОЈЕ МОРАЈУ ИСПУЊАВАТИ ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ И ПРИВАТНА ПРАКСА ЗА ОБАВЉАЊЕ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ СТАЖА

Члан 22.

Специјалистички стаж из специјализације може се обављати у здравственој установи која поред прописаних услова за обављање здравствене делатности испуњава и следеће услове:

1) да има најмање двоје специјалиста одговарајуће специјалности са пет година радног искуства у одговарајућој специјалности после положеног специјалистичког испита;

2) да има одељење одговарајуће специјалности и у редовном раду обавља већину процедура које су предвиђене прописаним програмом специјализације;

3) да има и да спроводи план стручног усавршавања;

4) да има стручну библиотеку и да је претплаћена на добијање научних и стручних публикација, односно часописа;

5) да на једног специјалисту из тачке 1) овог става нема више од два здравствена радника, односно два здравствена сарадника који се већ налазе на специјализацији.

Специјалистички стаж из уже специјализације може се обављати на клиници и другој здравственој установи, односно организационој јединици здравствене установе која испуњава услове прописане за клинику.

Изузетно од става 1. тач. 1) и 2) овог члана из области дефицитарних и нових грана фармације, специјалистички стаж се може обављати у здравственој установи која има најмање два специјалиста сродне специјалности.

VI. УСЛОВИ И НАЧИН ПРИЗНАВАЊА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ СТАЖА

Члан 23.

Здравственом раднику који је пре одобрења специјализације провео на раду одређено време у здравственој установи, Министарство здравља може, на његов захтев и на предлог факултета, признати то време у специјалистички стаж, у складу са програмом обављања специјализација, најдуже шест месеци, под следећим условима:

1) ако здравствена установа у којој је провео на раду одређено време пре одобрења специјализације испуњава услове из члана 22. овог правилника;

2) ако стручно медицински поступци и садржај здравствене заштите које је обављао у здравственој установи одговарају или су исти са садржајима и поступцима предвиђеним програмом специјализације за одређену специјализацију;

3) ако специјализација за докторе медицине траје четири и више година, односно за докторе стоматологије ако специјализација траје три и више година.

Признавање одређеног времена које је здравствени радник пре одобрења специјализације провео на раду у здравственој установи у специјалистички стаж, врши се само за време у којем је здравствени радник обављао здравствену делатност у здравственој установи по положеном стручном испиту.

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 24.

Здравствени радници и здравствени сарадници који су започели обављање специјалистичког стажа до дана ступања на снагу овог правилника, обавиће специјалистички стаж на следећи начин:

- уколико специјализација траје дуже од четири године, специјалистички стаж ће се обавити по одредбама овог правилника;

- здравствени радници који су започели обављање уже специјализације до дана ступања на снагу овог правилника обавиће стаж у целости по одредбама прописа по којима су започели специјалистички стаж.

Члан 25.

Здравствени радници који су стекли звање специјалисте по раније важећим прописима, могу се уже специјализовати по прописима који су важали до дана ступања на снагу овог правилника - до 1. јануара 2018. године.

Члан 26.

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника ("Службени гласник РС", број 63/10).

Члан 27.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

ОСНОВНИ ТЕКСТ

На основу члана 186. став 1. Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр. 107/05, 72/09 - др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 110/12 - УС и 119/12),

Министар здравља доноси

Правилник о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 10/2013 од 30.1.2013. године, а ступио је на снагу 7.2.2013.

I. УВОДНА ОДРЕДБА

Члан 1.

Овим правилником утврђују се врсте, трајање и садржина специјализација и ужих специјализација, програми обављања специјализација, односно ужих специјализација, начин обављања специјалистичког стажа и полагање специјалистичког испита, састав и рад испитних комисија, услови које морају испуњавати здравствене установе и приватна пракса, односно, Агенција за лекове и медицинска средства Србије, за обављање специјалистичког стажа, услови и начин признавања временаведеног на раду као дела специјалистичког стажа, као и образац индекса и дипломе о положеном

специјалистичком испиту, односно положеном испиту из уже специјализације.

II. ВРСТЕ И ТРАЈАЊЕ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА И УЖИХ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА

1. Врсте и трајање специјализација

Члан 2.

Доктори медицине могу се специјализовати у следећим гранама медицине, односно областима здравствене заштите:

- 1) интерна медицина;
- 2) интернистичка онкологија;
- 3) инфектологија;
- 4) педијатрија;
- 5) неурологија;
- 6) психијатрија;
- 7) дечја неурологија;
- 8) дечја и адолесцентна психијатрија;
- 9) гинекологија и акушерство;
- 10) општа хирургија;
- 11) абдоминална хирургија;
- 12) васкуларна хирургија;
- 13) грудна хирургија;
- 14) ортопедска хирургија и трауматологија;
- 15) дечја хирургија;
- 16) неурохирургија
- 17) пластична, реконструктивна и естетска хирургија;
- 18) максиларнофацијална хирургија;
- 19) урологија;
- 20) кардиохирургија;
- 21) ургентна медицина;
- 22) анестезиологија, реаниматологија и интензивна терапија;
- 23) оториноларингологија;
- 24) офталмологија;
- 25) дерматовенерологија;
- 26) физикална медицина и рехабилитација;
- 27) општа медицина;
- 28) медицина рада;
- 29) радиологија;
- 30) радијациона онкологија;
- 31) нуклеарна медицина;
- 32) патологија;
- 33) судска медицина;
- 34) медицинска микробиологија;
- 35) клиничка биохемија;
- 36) клиничка фармакологија;
- 37) лабораторијска медицина;
- 38) имунологија;

- 39) хигијена;
- 40) епидемиологија;
- 41) социјална медицина;
- 42) спортска медицина;
- 43) трансфузијска медицина;
- 44) ваздухопловна медицина;

Специјализације из става 1. овог члана трају од три до шест година, и то:

- а) специјализације из тач. 38)-44) - три године;
- б) специјализације из тач. 2)-9) и 22)-37) - четири године;
- в) специјализације из тач. 1) и 10)-15), 17)-19) и 21) - пет година;
- г) специјализације из тач. 16) и 20) - шест година.

Члан 3.

Доктори стоматологије могу се специјализовати у следећим гранама медицине, односно областима здравствене заштите:

- 1) превентивна и дечја стоматологија;
- 2) болести зуба и ендодонција;
- 3) стоматолошка протетика;
- 4) парадонтологија и орална медицина;
- 5) ортопедија вилица;
- 6) орална хирургија;
- 7) максилофацијална хирургија;

Специјализације из става 1. овог члана трају од три до пет година и то:

- а) специјализације из тач. 1)-6) - три године;
- б) специјализација из тачке 7) - пет година.

Члан 4.

Дипломирани фармацеути и магистри фармације могу се специјализовати у следећим гранама фармације, односно областима здравствене заштите:

- 1) клиничка фармација;
- 2) медицинска биохемија;
- 3) токсиколошка хемија;
- 4) санитарна хемија;
- 5) испитивање и контрола лекова;
- 6) фармакотерапија;
- 7) фармацеутска технологија;
- 8) контрола и примена лековитих биљака;
- 9) социјална фармација.

Специјализације из става 1. овог члана трају од две до четири године, и то:

- а) специјализације из тач. 7), 8) и 9) - две године;
- б) специјализације из тач. 1), 3), 4), 5) и 6) - три године;
- в) специјализација из тач. 2) - четири године.

Члан 5.

Дипломирани фармацеути - медицински биохемичари и магистри фармације - медицински биохемичари могу се специјализовати у следећим гранама фармације, односно областима здравствене заштите:

- 1) фармакотерапија;

- 2) медицинска биохемија;
- 3) санитарна хемија;
- 4) токсиколошка хемија.

Специјализације из става 1. овог члана трају од три до четири године, и то:

- а) специјализације из тач. 1), 3) и 4) - три године;
- б) специјализација из тач. 2) - четири године.

Члан 6.

Лица која обављају одређене послове здравствене заштите у здравственој установи, односно приватној пракси, односно лица која чине тим са здравственим радницима у обављању здравствене делатности (здравствени сарадници) могу се, у зависности од завршеног факултета, односно од стеченог високог образовања, специјализовати у следећим областима здравствене заштите и то:

- 1) медицинска психологија - ако су завршили филозофски факултет (дипломирани психолог);
 - 2) медицинска физика - ако су завршили природно-математички факултет, односно физички факултет (дипломирани физичар);
 - 3) токсиколошка хемија - ако су завршили природно-математички факултет, односно хемијски факултет (дипломирани хемичар), дипл. физико-хемичари, инжењери технологије, инжењери пољопривреде и дипл. биолози;
 - 4) санитарна хемија - дипломирани хемичари, дипломирани физико-хемичари, инжењери технологије и инжењери пољопривреде;
 - 5) здравствена статистика и информатика - ако су завршили природно-математички, односно математички факултет, економски факултет, електротехнички факултет и факултет организационих наука;
 - 6) здравствена економика - ако су завршили економски факултет;
 - 7) здравствено право - ако су завршили правни факултет.
- Специјализације из става 1. овог члана трају три године.

2. Врсте и трајање ужих специјализација

Члан 7.

Доктори медицине специјалисти могу се у зависности од специјалности, специјализовати из следећих ужих специјалистичких грана и области здравствене заштите, и то:

- 1) алергологија и клиничка медицина - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије и дерматовенерологије;
- 2) кардиологија - ако имају специјализацију из интерне медицине и педијатрије;
- 3) пулмологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије;
- 4) ендокринологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије и гинекологије и акушерства;
- 5) нефрологија - ако имају специјализацију из интерне медицине и педијатрије;
- 6) реуматологија - ако имају специјализацију из интерне медицине и педијатрије;

- 7) гастроентерохепатологија - ако имају специјализацију из интерне медицине и педијатрије;
- 8) хематологија - ако имају специјализацију из интерне медицине и педијатрије;
- 9) геријатрија - ако имају специјализацију из интерне медицине и опште медицине;
- 10) аудионологија - ако имају специјализацију из оториноларингологије;
- 11) лабораторијска техника за изучавање протеина - ако имају специјализацију из клиничке биохемије;
- 12) молекуларно биолошка и имунохемијска дијагностика - ако имају специјализацију из клиничке биохемије;
- 13) клиничко биохемијска реуматологија - ако имају специјализацију из клиничке биохемије;
- 14) лабораторијска дијагностика у онкологији - ако имају специјализацију из клиничке биохемије;
- 15) лабораторијска ендокринологија - ако имају специјализацију из клиничке биохемије;
- 16) професионална токсикологија - ако имају специјализацију из медицине рада, хигијене и интерне медицине;
- 17) клиничка токсикологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, клиничке фармакологије, ургентне медицине, анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије и медицине рада;
- 18) оцењивање радне способности - ако имају специјализацију из медицине рада, опште медицине и интерне медицине;
- 19) радиолошка заштита - ако имају специјализацију из медицине рада, хигијене, епидемиологије, радиологије и нуклеарне медицине;
- 20) фертилитет и стерилитет - ако имају специјализацију из гинекологије и акушерства;
- 21) фонијатрија - ако имају специјализацију из оториноларингологије;
- 22) дерматовенеролошка микологија - ако имају специјализацију из дерматовенерологије;
- 23) ангиологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, неурологије, физикалне медицине и рехабилитације, дерматовенерологије, радиологије и специјализацију једне од хируршких грана;
- 24) медицинска паразитологија и микологија - ако имају специјализацију из микробиологије са паразитологијом и медицинске микробиологије;
- 25) вирусологија - ако имају специјализацију из медицинске микробиологије и микробиологије са паразитологијом;
- 26) бактериологија - ако имају специјализацију из медицинске микробиологије и микробиологије са паразитологијом;
- 27) дијетотерапија - ако имају специјализацију из хигијене, интерне медицине, педијатрије, медицине спорта и опште медицине;
- 28) медицинска екологија - ако имају специјализацију из хигијене, медицине рада, опште медицине и клиничке фармакологије;
- 29) клиничка генетика - ако имају специјализацију из једне од грана медицине;
- 30) здравствено васпитање - ако имају специјализацију из опште медицине и свих превентивних грана медицине;
- 31) неонатологија - ако имају специјализацију из педијатрије;

- 32) баромедицина - ако имају специјализацију из било које гране медицине осим социјалне медицине, хигијене и епидемиологије;
- 33) балнеоклиматологија - ако имају специјализацију из било које гране медицине, осим социјалне медицине;
- 34) клиничка трансфузиологија - ако имају специјализацију из једне од грана медицине;
- 35) судска психијатрија - ако имају специјализацију из психијатрије;
- 36) болести зависности - ако имају специјализацију из психијатрије;
- 37) перинатологија - ако имају специјализацију из гинекологије и акушерства;
- 38) дечја физијатрија - ако имају специјализацију из физикалне медицине и рехабилитације;
- 39) медицинска информатика - ако имају специјализацију из једне од грана медицине;
- 40) клиничка неурофизиологија са епилептологијом - ако имају специјализацију из психијатрије, дечје и адолесцентне психијатрије, неурологије, дечје неурологије и педијатрије;
- 41) клиничка фармакологија - фармакотерапија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије, неурологије, психијатрије и клиничке фармакологије;
- 42) дечја ортопедија и трауматологија - ако имају специјализацију из дечје хирургије и ортопедске хирургије и трауматологије;
- 43) дечја урологија - ако имају специјализацију из дечје хирургије и урологије;
- 44) ендокрина хирургија - ако имају специјализацију из опште хирургије, васкуларне хирургије, абдоминалне хирургије, грудне хирургије, дечје хирургије, максилофацијалне хирургије и оториноларингологије;
- 45) медицинска цитологија - ако имају специјализацију из патологије;
- 46) клиничка патологија - ако имају специјализацију из патологије;
- 47) онкологија - ако имају специјализацију из гинекологије и акушерства, интерне медицине, педијатрије, неурологије, дерматовенерологије, радиологије, опште хирургије, ортопедске хирургије и трауматологије, пластичне, реконструктивне и естетске хирургије, урологије и оториноларингологије;
- 48) палијативна медицина и медицина бола - ако имају специјализацију из интерне медицине, неурологије, опште хирургије, анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије;
- 49) неурорадиологија - ако имају специјализацију из радиологије;
- 50) интервентна радиологија - ако имају специјализацију из радиологије;
- 51) дигестивна радиологија - ако имају специјализацију из радиологије.
- Уже специјализације из става 1. овог члана трају 12 месеци.

Члан 8.

Дипломирани фармацеути - специјалисти медицинске биохемије могу се у зависности од специјалности, специјализовати из следећих ужих специјалистичких грана и области здравствене заштите, и то:

- 1) клиничка имунохемија - дипломирани фармацеути - специјалисти медицинске биохемије;

2) клиничка ензимологија - дипломирани фармацеути - специјалисти медицинске биохемије;

3) лабораторијска ендокринологија - дипломирани фармацеути - специјалисти медицинске биохемије.

Уже специјализације из става 1. овог члана трају 12 месеци.

III. ПРОГРАМИ ОБАВЉАЊА СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА И УЖИХ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА

Члан 9.

Специјализације, односно уже специјализације обављају се по програмима којима је утврђен обим, садржај и план спровођења теоријске и практичне наставе и практичног стручног рада, као и знања и вештине које се стичу.

Програми обављања специјализација и ужих специјализација одштампани су уз овај правилник и чине његов саставни део.

IV. НАЧИН ОБАВЉАЊА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ СТАЖА И ПОЛАГАЊЕ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ ИСПИТА, САСТАВ И РАД ИСПИТНИХ КОМИСИЈА, ОБРАЗАЦ ИНДЕКСА И ДИПЛОМЕ

Члан 10.

Здравствени радници и здравствени сарадници, по добијању решења министра здравља о давању сагласности на одобрену специјализацију, односно ужу специјализацију, започињу обављање специјалистичког стажа даном уписа на одговарајући факултет здравствене струке (у даљем тексту: факултет).

Специјалистички стаж обавља се под надзором ментора кога одреди факултет.

Члан 11.

Специјалистички стаж из специјализације, односно уже специјализације обавља се на одговарајућем факултету, у здравственој установи и приватној пракси, односно Агенцији за лекове и медицинска средства, који испуњавају услове утврђене овим правилником.

Специјализанти имају обавезу да по предлогу ментора најмање половину специјалистичког стажа проведу на клиникама неког универзитетског центра. Специјализант може по предлогу ментора, да део специјалистичког стажа у трајању до три месеца, обави у некој другој здравственој установи која је у рангу терцијарне здравствене установе.

Члан 12.

О обављању специјалистичког стажа води се специјалистичка књижица - индекс на Обрасцу 1 који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 13.

По завршеном специјалистичком стажу специјализант подноси пријаву за полагање специјалистичког, односно ужег специјалистичког испита (у даљем тексту: испит).

Уз пријаву из става 1. овог члана подноси се и специјалистичка књижица - индекс.

Члан 14.

Специјалистички испит састоји се из три дела, и то:

- 1) теста;
- 2) практичног дела;
- 3) усменог испита.

Коначна оцена за специјалистички испит формира се на основу сва три дела испита.

Члан 15.

Садржај специјалистичког испита је следећи:

1) Тест садржи најмање 15 а највише 20 питања из области здравствене заштите у оквиру те специјализације.

У тесту морају бити заступљене све гране медицине, односно области здравствене заштите у оквиру те специјализације (банка тест питања).

Специјализант мора тачно одговорити на најмање 60% питања у тесту да би био оцењен позитивно.

Положен тест је услов наставка специјалистичког испита.

2) Практични део испита специјализант полаже на дан полагања усменог испита.

3) Усмени испит - чланови комисије појединачно оцењују одговоре кандидата на свако постављено питање, оценама од пет до десет.

Сматра се да је кандидат положио усмени испит ако је на испиту остварио просечну оцену најмање шест.

Члан 16.

Специјалистички испит из специјализације, односно уже специјализације полаже се пред испитном комисијом, која се образује на факултетима здравствене струке.

Испитна комисија се састоји од председника, најмање два члана и одговарајућег броја заменика.

Председник и чланови комисије морају бити наставници факултета.

Испитне комисије образују се за сваку врсту специјализације, односно уже специјализације на матичном факултету.

Испит се може одржати само пред испитном комисијом у пуном саставу.

Члан 17.

Специјализант, после стицања услова за полагање испита приступа полагању испита у року од шест месеци.

Члан 18.

Здравственом раднику и здравственом сараднику коме је током специјалистичког стажа, у складу са прописом којим се уређује област рада, утврђено мировање радног односа, у рок за стицање услова за приступање полагању испита не рачуна се период мировања радног односа.

Здравственом раднику и здравственом сараднику који одсуствује са рада из оправданих разлога утврђених законом (боловање дуже од шест месеци, трудноћа, компликације у вези са одржавањем трудноће, породилско одсуство и одсуство ради неге детета), рок за стицање услова за приступање полагању испита рачуна се од истека периода за који су трајали наведени разлози.

Члан 19.

По завршеном специјалистичком испиту испитна комисија оцењује здравственог радника, односно здравственог сарадника оценом "одличан", "врло добар", "добар" или "није положио".

Члан 20.

Здравствени радник, односно здравствени сарадник који не положи испит, може да полаже тај испит у роковима који не могу бити краћи од шест месеци од дана полагања испита.

Члан 21.

Здравственом раднику, односно здравственом сараднику који је положио специјалистички испит издаје се диплома о стеченом стручном називу специјалисте на Обрасцу 2, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Здравственом раднику, који је положио специјалистички испит из уже специјализације издаје се диплома о стеченом стручном називу специјалисте уже специјализације на Обрасцу 3, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

V. УСЛОВИ КОЈЕ МОРАЈУ ИСПУЊАВАТИ ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ И ПРИВАТНА ПРАКСА ЗА ОБАВЉАЊЕ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ СТАЖА

Члан 22.

Специјалистички стаж из специјализације може се обављати у здравственој установи која поред прописаних услова за обављање здравствене делатности испуњава и следеће услове:

1) да има најмање двоје специјалиста одговарајуће специјалности са пет година радног искуства у одговарајућој специјалности после положеног специјалистичког испита;

2) да има одељење одговарајуће специјалности и у редовном раду обавља већину процедура које су предвиђене прописаним програмом специјализације;

3) да има и да спроводи план стручног усавршавања;

4) да има стручну библиотеку и да је претплаћена на добијање научних и стручних публикација, односно часописа;

5) да на једног специјалисту из тачке 1) овог става нема више од два здравствена радника, односно два здравствена сарадника који се већ налазе на специјализацији.

Специјалистички стаж из уже специјализације може се обављати на клиници и другој здравственој установи, односно организационој јединици здравствене установе која испуњава услове прописане за клинику.

Изузетно од става 1. тач. 1) и 2) овог члана из области дефицитарних и нових грана фармације, специјалистички стаж се може обављати у здравственој установи која има најмање два специјалиста сродне специјалности.

VI. УСЛОВИ И НАЧИН ПРИЗНАВАЊА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ СТАЖА

Члан 23.

Здравственом раднику који је пре одобрења специјализације провео на раду одређено време у здравственој установи, Министарство здравља може, на његов захтев и на предлог факултета, признати то време у специјалистички стаж, у складу са програмом обављања специјализација, најдуже шест месеци, под следећим условима:

1) ако здравствена установа у којој је провео на раду одређено време пре одобрења специјализације испуњава услове из члана 22. овог правилника;

2) ако стручно медицински поступци и садржај здравствене заштите које је обављао у здравственој установи одговарају или су исти са садржајима и поступцима предвиђеним програмом специјализације за одређену специјализацију;

3) ако специјализација за докторе медицине траје четири и више година, односно за докторе стоматологије ако специјализација траје три и више година.

Признавање одређеног времена које је здравствени радник пре одобрења специјализације провео на раду у здравственој установи у специјалистички стаж, врши се само за време у којем је здравствени радник обављао здравствену делатност у здравственој установи дуже од две године по положеном стручном испиту.

Изузетно из става 2. овог члана из области дефицитарних грана медицине, стоматологије и фармације здравствени радник може се упутити на специјализацију после завршеног приправничког стажа и положеног стручног испита.

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 24.

Здравствени радници и здравствени сарадници који су започели обављање специјалистичког стажа до дана ступања на снагу овог правилника, обавиће специјалистички стаж на следећи начин:

- уколико специјализација траје дуже од четири године, специјалистички стаж ће се обавити по одредбама овог правилника;
- здравствени радници који су започели обављање уже специјализације до дана ступања на снагу овог правилника обавиће стаж у целости по одредбама прописа по којима су започели специјалистички стаж.

Члан 25.

Здравствени радници који су стекли звање специјалисте по раније важећим прописима, могу се уже специјализовати по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог правилника - до 1. јануара 2018. године.

Члан 26.

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника ("Службени гласник РС", број 63/10).

Члан 27.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Број 110-00-241/2012-03

У Београду 24. децембара 2012. године

Министар,
проф. др **Славица Ђукић Дејановић**, с.р.

ИЗМЕНЕ

На основу члана 186. став 1. Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр. 107/05, 72/09 - др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12, 45/13 - др. закон),

Министар здравља доноси

Правилник о изменама и допунама Правилника о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 91/2013 од 18.10.2013. године, а ступио је на снагу 26.10.2013.

Члан 1.

У Правилнику о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника ("Службени гласник РС", број 10/13), члан 2. став 1. после тачке 44), на крају текста тачка се замењује тачком и запетом и додају се тач. 45) и 46), које гласе:

"45) медицинска статистика и информатика;
46) палијативно збрињавање."

Став 2. мења се и гласи:

"Специјализације из става 1. овог члана трају од три до шест година, и то:

- а) специјализације из тач. 38)-46) - три године;
- б) специјализације из тач. 2)-9) и 22)-37) - четири године;
- в) специјализације из тач. 1) и 10)-15), 17)-19) и 21) - пет година;
- г) специјализације из тач. 16) и 20) - шест година."

Члан 2.

У члану 3. став 1. после тачке 7), на крају текста тачка се замењује тачком и запетом и додаје се тачка 8), која гласи:

"8) медицинска статистика и информатика."

Став 2. мења се и гласи:

"Специјализације из става 1. овог члана трају од три до пет година, и то:

- а) специјализације из тач. 1)-6) и 8) - три године;
- б) специјализација из тачке 7) - пет година."

Члан 3.

У члану 4. став 1. после тачке 9), на крају текста тачка се замењује тачком и запетом и додаје се тачка 10), која гласи:

"10) медицинска статистика и информатика."

Став 2. мења се и гласи:

"Специјализације из става 1. овог члана трају од две до четири године, и то:

- а) специјализације из тач. 7), 8) и 9) - две године;
- б) специјализације из тач. 1), 3), 4), 5), 6) и 10) - три године;
- в) специјализација из тачка 2) - четири године."

Члан 4.

У члану 5. став 1. после тачке 4), на крају текста тачка се замењује тачком и запетом и додаје се тачка 5), која гласи:

"5) медицинска статистика и информатика."

Став 2. мења се и гласи:

"Специјализације из става 1. овог члана трају од три до четири године, и то:

- а) специјализације из тач. 1), 3), 4) и 5) - три године;

б) специјализација из тачка 2) - четири године."

Члан 5.

Члан 6. мења се и гласи:

"Члан 6.

Лица која обављају одређене послове здравствене заштите у здравственој установи односно приватној пракси, односно лица која чине тим са здравственим радницима у обављању здравствене делатности (здравствени сарадници) могу се, у зависности од завршеног факултета, односно од стеченог високог образовања, специјализовати у следећим областима здравствене заштите, и то:

1) медицинска психологија - ако су завршили филозофски факултет (дипломирани психолог);

2) медицинска физика - ако су завршили природно-математички факултет, односно физички факултет (дипломирани физичар);

3) токсиколошка хемија - ако су завршили природно-математички факултет, односно хемијски факултет (дипломирани хемичар), дипл. физико-хемичари, инжењери технологије, инжењери пољопривреде и дипл. биолози;

4) санитарна хемија - дипломирани хемичари, дипломирани физико-хемичари, инжењери технологије и инжењери пољопривреде.

Специјализације из става 1. овог члана трају три године."

Члан 6.

У члану 7. став 1. тач. 4), 7) и 8), после речи: "интерне медицине," додају се речи: "интернистичке онкологије,"

У тач. 11)-15) после речи: "клиничке биохемије" додају се речи: "и лабораторијске медицине."

Тачка 48) мења се и гласи:

"48) медицина бола - ако имају специјализацију из анестезиологије, реаниматологије и интезивне терапије, интерне медицине, педијатрије, неурологије, физикалне медицине и рехабилитације, опште медицине, опште хирургије, абдоминалне хирургије, васкуларне хирургије, грудне хирургије, ортопедске хирургије и трауматологије, дечје хирургије, неурохирургије, пластичне, реконструктивне и естетске хирургије, максиларнофацијалне хирургије, урологије, кардиохирургије, психијатрије, дечје и адолесцентне психијатрије, инфектологије, радиологије, клиничке фармакологије."

Члан 7.

Члан 13. мења се и гласи:

"Члан 13.

Специјализација се завршава полагањем специјалистичког испита, а ужа специјализација се завршава одбраном рада уже специјализације."

Члан 8.

У члану 21. става 2. речи: "положио специјалистички испит", замењују се речима: "одбранио рад."

Члан 9.

У делу: "I. ПРОГРАМИ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА И УЖИХ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА ЗА СПЕЦИЈАЛНОСТИ У МЕДИЦИНИ", после програма: "44. Ваздухопловна медицина" додају се програми: "45. Медицинска статистика и информатика" и "46. Палијативна медицина", који гласе:

"45. Медицинска статистика и информатика три године (36 месеци) (за докторе медицине, докторе стоматологије, дипломиране фармацеуте, магистре фармације, дипломиране фармацеуте - медицинске биохемичаре, магистре фармације - медицинске биохемичаре)

Циљ специјализације

Овладавање знањима и вештинама прикупљања медицинских података, анализе, интерпретације и доношења закључака у условима несигурности, као и генерисања, преноса, чувања и коришћења информација у циљу решавања здравствених проблема. Стицање знања и вештина у коришћењу статистичких алата, информационих и комуникационих технологија у процесу доношења одлука у здравственом информационом систему.

Трајање специјализације

Специјализација траје три /3/ године од којих је:

1. Двосеместрална настава - 9 месеци
2. Специјалистички стаж - 27 месеци:
 - Институт за медицинску статистику и информатику - 12 месеци
 - Института за јавно здравље Србије - 3 месеца
 - Завод за јавно здравље - 3 месеца
 - Дом здравља - 3 месеца
 - Здравствени центар или клинички, односно клиничко болнички центар - 3 месеца
 - Министарство здравља - 1 месец
 - Републички фонд за здравствено осигурање - 1 месец
 - Републички завод за статистику - 1 месец

У циљу провере знања у току специјализације специјализанти полажу следеће колоквијуме:

1. Медицинска статистика
2. Медицинска информатика
3. Информациони системи у здравству
4. Социјална медицина
5. Епидемиологија

ВЕШТИНЕ КОЈЕ СПЕЦИЈАЛИЗАНТ МОРА ДА САВЛАДА У ТОКУ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ

Област: Медицинска статистика

	Назив вештине	Гледа	Асистира	Изводи
1.	Прикупљање и управљање подацима			1
2.	Припрема података за анализу			1
3.	Статистичко описивање			3
4.	Узорак и статистичко закључивање			3
5.	Оцена вредности параметара основног скупа			3
6.	Тестирање хипотезе о разлици популационих параметара		1	12
7.	Оцена повезаности између варијабли	1		5
8.	Статистичко моделовање. Регресиони модели		1	8
9.	Општи линеарни модели			2
10.	Класификационе методе			2
11.	Методе за редукацију података и откривање структуре			2
12.	Анализа времена до наступања догађаја			2
13.	Анализа временских серија			2
14.	Процена здравственог стања становништва			1
15.	Анализа здравствених система		1	
16.	Моделирање и симулирање система	1		
17.	Величина узорка и статистичка снага			2
18.	Квалитет података. Прецизност и тачност. Поузданост и ваљаност. Слагање између различитих метода мерења		1	2
19.	Оцена тачности дијагностичких тестова			1
20.	Дефинисање истраживачког проблема. Формулација циљева истраживања и хипотеза	1		
21.	Дизајн истраживања	1		
22.	Дизајн опсервационих студија	1		
23.	Дизајн експерименталних студија	1		
24.	Систематски преглед и мета-анализа		1	1
25.	Статистички софтверски пакети			3
26.	Приказивање резултата статистичких анализа		1	3

Област: Медицинска информатика

	Назив вештине	Гледа	Асистира	Изводи
27.	Медицина заснована на доказима, претраживање и приступ медицинском знању	1		1
28.	Улога информационих технологија у дисеминацији медицинског знања	1		1
29.	Основи коришћења веб претраживача за проналажење здравствених информација на Интернету и онлајн базама података	1		2
30.	Претраживање и приступ медицинском знању у специјализованим медицинским базама података	1		2
31.	Анализа, процена ваљаности и применљивост информација креираних у медицинским истраживањима			2
32.	Стандарди у медицинској информатици	1		1
33.	Електронска медицинска документација	1		1
34.	Информациони системи, здрав. информациони систем	1		
35.	Информациони систем лабораторије	1		
36.	Фармаколошки информациони систем	1		
37.	Радиолошки информациони систем	1		
38.	Информациони систем праћења пацијената	1		
39.	Болнички информациони систем	1		
40.	Информациони систем у амбулантно-поликлиничкој служби	1		
41.	Информациони систем медицинских истраживања	1		
42.	Библиотечки информациони систем	1		
43.	Информациони систем у медицинској едукацији	1		
44.	Информациони систем здравственог осигурања	1		
45.	Коришћење знања у медицинском одлучивању			2
46.	Анализа одлучивања	1		1
47.	Дрво одлучивања	1		1
48.	Вишекритеријумско одлучивање	1	1	
49.	Процена медицинских технологија	1	1	

46. Палијативна медицина три године (36 месеци)

Сврха специјализације из области палијативне медицине је да лекари стекну одговарајуће теоријско и практично знање из палијативне медицине која укључује све аспекте палијативног збрињавања болесника са тешким, хроничним неизлечивим болестима, почев од момента постављања дијагнозе преко различитих фаза оболења до смрти, и да овладају принципима, изазовима и особеностима ове области медицине.

Циљ ове специјализације је стицање одговарајућег теоријског и практичног знања са овладавањем вештинама палијативног збрињавања - како би кроз превенцију и олакшавање патњи путем раног откривања и адекватне процене и лечења физичких симптома болести као и одговарајућом психосоцијалном и духовном подршком био омогућен најбољи могући квалитет живота тешким болесницима и њиховим породицама и тиме се остварило основно људско право на мање патње и висе достојанства за пацијенте чија се болест не може излечити.

Потреба за оваквим оспособљавањем здравствених радника проистекла је због неопходног холистичког приступа лечењу и све већег броја грађана којима је неопходно потребно палијативно лечење и збрињавање - највише због пораста броја оболелих од тешких болести са прогресивним током (малигна, кардиоваскуларна и цереброваскуларна оболења, шећерна болест са компликацијама, неуромускуларна, аутоимуна оболења, HIV/AIDS), саобраћајног трауматизма као и због старења становништва.

Принципи палијативног збрињавања не разликују се од универзалних принципа добре клиничке праксе, али је за стручно палијативно збрињавање потребно специфично знање, саосећање, осећајност и поштовање других. Палијативно збрињавање је важна компонента система здравствене заштите са потребом да услуге палијативног збрињавања буду подједнако доступне широм Републике Србије што је и наглашено у Стратегији за палијативно збрињавање, коју је Влада 2009. године усвојила. Предуслов за то је управо стицање одговарајућег теоријског и практичног знања са овладавањем вештинама палијативног збрињавања.

Програм ових специјалистичких студија траје три године, и то: 12 месеци наставе (2 семестра), 36 месеци практичне обуке, и завршни испит. Овај програм обухвата теоријска и практична знања из више области: основе и философију палијативног збрињавања, развој палијативног збрињавања на међународном нивоу, моделе пружања палијативног збрињавања; квалитет живота (дефиниција, значај процене, упитници квалитета живота); модалитете палијативног лечења (хемиотерапија, радиотерапија, хируршко лечење, фармаколошки и нефармаколошки приступи), основне принципе контроле симптома болести, принципе процене, планирања и евалуације терапије, превенцију и рехабилитацију у палијативном збрињавању; посебно специфичности палијативног збрињавања у деце и у старијој популацији; анатомске и физиолошке основе бола, процену бола као симптома и терапијске опције бола као физичког симптома и лечење "тоталног бола", патофизиологију соматског и висцералног бола, механизме неуропатског бола, процену канцерског бола (скеале и упитници), основне принципе терапије канцерског бола, принципе фармаколошке контроле бола са фармакодинамиком опиоида, неопиоидних аналгетика и адјувантних аналгетика, нефармаколошке методе контроле бола, интервентне процедуре у

лечењу бола, хируршке процедуре у лечењу бола, физикалне мере и рехабилитацију у лечењу болних стања, хитна стања у лечењу канцерског бола, специфичности терапије хроничног постоперативног бола, главобоље, различитих болних синдрома, посебно специфичности терапије бола у деце и у старијој популацији; утврђивање узрока и нефармаколошке и фармаколошке терапијске приступе другим симптомима болести: замора, анорексије и кахексије, гастроинтестиналних симптома/синдрома (ксеростомија, стоматитис, дисфагија, мучнина и повраћање: индигестија/ГЕР, штучање, опстипација, дијареја, опструкција црева, иктерус, хематемеза, мелена) уз посебно и интервентне методе у решавању гастроинтестиналних симптома и синдрома; жеђи са приступима хидрацији и исхрани; респираторних симптома (диспнеа, кашаљ, хемоптизије, симптоми бронхоплућних инфекција) - уз посебно и инетрвентне процедуре; уринарних симптома (уринарна инконтиненција, ретенција урина, никтурија, структуре и опструкције уринарних путева, акутне бубрежне инсуфицијенције, уринарне фистуле); дерматолошких симптома и знака (декубитуси, фистуле, стоме, лимфедем, повишена температура и знојење, свраб, нега усне дупље); неуролошких симптома (вртоглавице, губитак оријентације, слабост, мишићни спазми, ригидитет, конвулзије, хиперрефлексија, кортикостероидна миопатија), неуропсихијатријских симптома (делиријум, инсомнија, депресија, анксиозност, конфузија, агитација и халуцинације); терапијских приступа инфекцијама у палијативној медицини; обухвата и хитна стања у палијативној медицини (хиперкалцемија, компресија кичмене мождине, акутни абдомен, илеус, синдром компресије горње шупље вене, масивни плеурални излив, масивни перикардни излив и/или тампонада срца, масивне хемоптизије, хеморагија, сепса), као и аспекте решавања проблема везаних за честа и значајна коморбидна стања, рехабилитацију у палијативном збрињавању, комплементарне/алтернативне терапије у палијативном збрињавању; посебно психосоцијалне и духовне аспекте (духовни бол/тотални бол др.) са проценом психосоцијалних потреба и пружањем подршке пацијенту и његовој породици и духовном подршком као део холистичког приступа (збрињавања) и психолошке реакције на хроничну болест, губитак блиске особе и туговање; етичка и правна питања, етичке дилеме у палијативном збрињавању; вештине комуникације у палијативном збрињавању, моделе комуникације; моделе тимског рада, решавања синдрома сагоревања и др.

ОБЛИЦИ НАСТАВЕ

У оквиру овог програма настава се реализује кроз теоријска предавања (180 часова) и семинарску наставу (60 часова) тј. укупно 240 часова у току двосемстралне наставе, уз радионице, и кроз практичну наставу кроз обавезни стаж у референтним установама под руководством именованог ментора, и завршни испит. Теоретска настава обухвата све наведене области у оквиру палијативне медицине. Практична настава се обавља по менторском принципу у одговарајућим здравственим установама.

Програм теоријске наставе

Хронична прогресивна обољења и стања која најчешће захтевају палијативно збрињавање

А Уводни део

1. Малигне болести

- Карцином дојке
- Колоректални карцином
- Гинеколошки малигнитети
- Карцином плућа
- Хематолошки поремећаји/малигнитети и др.
- Тумори у деце
- Друга малигна обољења

2. Кардиоваскуларне болести

Коронарна болест/Артеријска хипертензија са хроничним попуштањем срца

3. Цереброваскуларне болести

Мождани удар са значајним инвалидитетом као последицом

4. Респираторне хроничне прогресивне болести

Астма, ХОБП, бронхиектазије/цистична фиброза, прогресивне интерстицијске болести/стања плућа са последицама (респирацијска инсуфицијенција, респираторни инвалидитет)

5. Diabetes mellitus

Дијагностика и терапија дијабетесног стања, рана детекција и превенција хроничних компликација, хроничне компликације и њихове последице

6. Обољења мишићно-коштаног система и везивног ткива

Реуматска обољења, дегенеративна обољења зглобова, ванзглобни реуматизам, лумбални синдром и др.

7. Неуролошке и неуромишићне болести и стања

АЛС, МС, Миопатије, Полинеуропатије, Алзхеимерова болест, деменције, Паркинсонизам/Паркинсонова болест, неуролошке манифестације системских болести/васкулитиса и др.

8. Трауматизам са последичним инвалидитетом, стања после мутилантих траума и операција/ампутација екстремитета

9. ХИВ/АИДС

Б Палијативно збрињавање

1. Основе палијативног збрињавања

- 1) Филозофија и пракса палијативног збрињавања
- 2) Модели пружања палијативног збрињавања
- 3) Развој палијативног збрињавања на међународном нивоу
- 4) Развој палијативног збрињавања у Републици Србији, Стратегија за палијативно збрињавање
- 5) Разлике између палијативног збрињавања деце и палијативног збрињавања одраслих
- 6) Специфичности палијативног збрињавања у деце
- 7) Међународна мрежа за палијативно збрињавање деце (ИЦПЦН)
- 8) Специфичности палијативног збрињавања у старијој популацији

2. Квалитет живота

- 1) Дефиниције квалитета живота
- 2) Значај процене квалитета живота
- 3) Упитници квалитета живота

3. Контрола бола и других симптома болести

- 1) Свеобухватна процена у палијативном збрињавању
- 2) Основни принципи контроле симптома болести
 - а) Куративна vs. палијативна терапија
 - б) Модалитети палијативног лечења, хемиотерапија, радиотерапија, хируршко лечење, интервентне процедуре, фармаколошки и нефармаколошки приступи
 - в) Почетна процена, планирање и евалуација терапије
 - г) Принципи превенције и рехабилитације у палијативном збрињавању
- 3) Специфичности принципа контроле симптома у деце
- 4) Специфичности принципа контроле симптома у старијој популацији
- 5) Процена и контрола бола
 - а) Дефиниција бола, појам "тоталног бола"
 - б) Анатомске и физиолошке основе бола
 - в) Патофизиологија соматског и висцералног бола, механизми неуропатског бола
 - г) Процена бола
 - д) Терапијске опције бола као физичког симптома
 - ђ) Процена канцерског бола (скеале и упитници),
 - е) Основни принципи терапије хроничног канцерског бола са пробојем бола, лечење "тоталног бола"
 - ж) Принципи фармаколошке контроле бола, у складу са принципима и "степенницама" (СЗО)
 - з) Фармакодинамика опиоида, неопиоидних аналгетика и адјувантних аналгетика
 - и) Начини примене лекова, опиофобија, ротација опиоида
 - ј) Нефармаколошке мере контроле бола
 - к) Интервентне процедуре у лечењу бола
 - л) Хируршке процедуре у лечењу бола
 - љ) Хитна стања у лечењу канцерског бола
 - м) Специфичности терапије акутног и хроничног постоперативног бола,
 - н) Главобоља - класификација, механизми, специфичности терапије различитих врста главобоља
 - њ) Различити болни синдроми, класификација, механизми, специфичности терапијског приступа
 - о) Препреке за оптималну контролу бола
 - п) Лечење бола код умирућих пацијената
 - р) Специфичности приступа терапији бола у деце
 - с) Специфичности приступа терапији бола у старијих
 - т) Организациона и правна питања
 - б) Замор, слабост, летаргија
- 7) Гастроинтестинални симптоми /синдроми
 - а) ксеростомија, стоматитис - принципи неге усне дупље,
 - б) дисфагија, штучање
 - в) мучнина и повраћање: патофизиологија, механизми настанка и класификација, фармакологија антиеметика и терапијски приступи зависно од узрока и ев. специфичних синдрома

- г) индигестија/ГЕР, штуцање,
- д) опстипација, дијареја, опструкција црева
- ђ) иктерус, асцит
- е) хематемеза, мелена
- ж) посебне интервентне методе у решавању гастроинтестиналних симптома и синдрома;
- 8) Плућни симптоми
 - а) Диспнеја - узроци, класификација, терапијски приступи зависно од узрока: фармаколошки, нефармаколошки и интервентне процедуре
 - б) Стридор
 - в) Кашаљ, хемоптизије
- 9) Неуролошки симптоми - вртоглавице, губитак оријентације, слабост, мишићни спазми, ригидитет, неконтролисани покрети, конвулзије и напади, хиперфлексија, кортикостероидна миопатија и др.
- 10) Психолошки/психијатријски симптоми: делиријум/акутно конфузно стање, узнемиреност, поремећаји прилагођавања, инсомнија, депресија, анксиозност и страх, халуцинације
- 11) Уринарни симптоми - уринарна инконтиненција, спазми мокраћне бешике, уринарна ретенција, хематурија/крв у мокраћи, уринарне фистуле
- 12) Сексуални проблеми у тешко оболелих
- 13) Жеђ, анорексија и кахексија
- 14) Дерматолошки симптоми - ране, декубитуси, лимфедем, свраб и др.
- 15) Повишена температура и знојење

4. Инфекције и њихово лечење у палијативној медицини

- 1) Фебрилна неутропенија као посебан ентитет,
- 2) Место/орган инфекције, утврђивање узрочника, терапијски приступ

5. Хитна стања у палијативној медицини

- 1) Јак, неконтролисан бол
- 2) Хиперкалцемија,
- 3) Компресија кичмене мождине,
- 4) Акутни абдомен, Илеус,
- 5) Синдром компресије горње шупље вене,
- 6) Масивни плеурални излив,
- 7) Масивни перикардни излив и/или тампонада срца,
- 8) Масивне хемоптизије
- 9) Хеморагија
- 10) Сепса

6. Аспекти решавања проблема везаних за честа и значајна коморбидна стања

- 1) Срчана инсуфицијенција
- 2) Хронична опструктивна болест плућа (ХОБП)
- 3) Терминална инсуфицијенција бубрега
- 4) Терминална инсуфицијенција јетре

7. Збрињавање у последњим часовима живота, терминална нега (end-of-life care)

- 1) Принципи збрињавања у последњим часовима живота
- 2) Циљеви збрињавања у последњим часовима живота
- 3) Разговор о скорој смрти
- 4) Знаци и симптоми скоре смрти
- 5) Најчешћи симптоми у последњих 48 сати живота

- 6) Нутритивна подршка, парентерална рехидратација
- 7) Кардиопулмонална реанимација у терминалној фази болести
- 8) Палијативна/терминална седација

8. Психосоцијални и духовни аспекти

1) Психолошке реакције на хроничну болест, губитак блиске особе и туговање

2) Процена психосоцијалних потреба пацијента и породице:

- а) Породичне околности,
- б) Етничке, социјалне и религијске разлике
- 3) Пружање подршке пацијенту и његовој породици
- 4) Практична, финансијска и правна питања
- 5) Стратегије превазилажења тешке ситуације
- 6) Губитак вољене особе, туговање и ожалошћеност
- 7) Нормално и антиципаторно туговање
- 8) Фактори ризика за компликовано туговање, абнормално (компликовано)

туговање

- 9) Деца и туговање, пружање подршке деци током туговања
- 10) Модели подршке ожалошћенима
- 11) Духовна подршка
- а) Задовољавање духовних и верских потреба
- б) Духовна подршка као део холистичког приступа (збрињавања)
- в) Духовни бол/тотални бол
- г) Суштина духовне подршке

9. Етичка и правна питања

- 1) Етика и закон, основни принципи медицинске етике
- 2) Етичке дилеме у палијативном збрињавању
- 3) Саопштавање истине о дијагнози и прогнози
- 4) Принцип двоструког ефекта
- 5) Медицински асистирано самоубиство, еутаназија
- 6) Узалудно лечење, прекид и ускраћивање лечења
- 7) Палијативна/терминална седација, клиничко одлучивање
- 8) Разлике у погледу законских и етичких норми на локалном и међународном нивоу

међународном нивоу

10. Комуникација

1) Значај комуникације и модели комуникације

2) Вештине потребне здравственим радницима за делотворну комуникацију

- 3) Вербална vs. невербална комуникација
- 4) Саопштавање лоших вести/откривање тешких информација
- 5) Реакције пацијената на лоше вести (порицање/неприхватање истине, бес/љутња)

- 6) Комуникација са родбином пацијента
- 7) Препреке доброј комуникацији, конфликти и њихово превазилажење
- 8) Терапеутски однос као одговор на емотивну патњу пацијената

11. Тимски рад и самосвест

- 1) Изградња тима и улоге чланова тима
- 2) Мултидисциплинарни тимови за палијативно збрињавање и тимски рад
- 3) Сарадња у палијативном збрињавању
- 4) Стрес у палијативном збрињавању
- 5) "Синдром сагоревања" и брига о себи

12. Специфичне популације пацијената и палијативно збрињавање

- 1) Специфичности палијативног збрињавања у HIV/AIDS популацији
- 2) Специфичности палијативног збрињавања у интензивним јединицама
- 3) Специфичности палијативног збрињавања оболелих од цереброваскуларних обољења
- 4) Специфичности палијативног збрињавања оболелих од хроничних КАВС обољења
- 5) Специфичности палијативног збрињавања оболелих од хроничних респираторних обољења
- 6) Специфичности палијативног збрињавања оболелих од неуролошких/неуромишићних обољења/стања и значај асистираних вентилације и других потпорних мера
- 7) Специфичности палијативног збрињавања оболелих од тешких системских, дегенеративних обољења
- 8) Специфичности палијативног збрињавања након мутилантних траума или операција

ПРОХОДНОСТ

Палијативна медицина је интердисциплинарна грана медицине која подразумева холистички приступ пацијенту и самим тим мултидисциплинарну, мултипрофесионалну сарадњу која се заснива на тимском раду у палијативном збрињавању са специфичностима зависно од врсте основне тешке болести. Стога проходност ка овој специјализацији имају: сви лекари након завршених студија медицине.

ИСХОД

Стицање теоријског и практичног знања из области палијативне медицине, омогућава да као специјалиста било самостално или у склопу тима који може и сам да образује, збрињава тешко оболеле свеобухватно кроз холистички приступ и пружа одговарајућу подршку породици оболелог. Тако би кроз превенцију и олакшавање патњи путем раног откривања и адекватне процене и лечења физичких симптома болести као и одговарајућом психосоцијалном о духовном подршком био омогућен најбољи могући квалитет живота тешким болесницима и њиховим породицама и тиме се остварило основно људско право на мање патње и више достојанства за пацијенте чија се болест не може излечити.

Специјалиста је оспособљен и за планирање и извођење стручних пројеката, као и за пружање стручне помоћи у одговарајућим пројектима других аутора. Поред тога, стиче одговарајућу основу да своје знање, вештине и искуства пренесе студентима у педагошком процесу у додипломској и последипломској настави.

СТЕЧЕНО ЗВАЊЕ

Специјалиста палијативне медицине."

Члан 10.

У делу: " IV. ПРОГРАМИ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА ЗА СПЕЦИЈАЛНОСТИ ИЗ КОЈИХ СЕ СПЕЦИЈАЛИЗУЈУ ЗДРАВСТВЕНИ САРАДНИЦИ КАО И ДРУГА ЛИЦА ЗАПОСЛЕНА У ЗДРАВСТВЕНОЈ УСТАНОВИ, ОДНОСНО ПРИВАТНОЈ ПРАКСИ КОЈА ЧИНЕ ТИМ СА ЗДРАВСТВЕНИМ РАДНИЦИМА У ОБАВЉАЊУ ЗДРАВСТВЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ" програми:

"5) Здравствена статистика и информатика",

"6) Здравствена економика" и "7) Здравствено право" бришу се.

Члан 11.

У делу: "V. ПРОГРАМ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА ЗА УЖЕ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ" поднаслов "Доктори медицине специјалисти", програм "47. Онкологија", одељак: "СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ИСПИТ (ТЕСТ, СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ РАД, ПРАКТИЧНИ УСМЕНИ ДЕО КОМИСИЈА)" мења се и гласи:

"СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ИСПИТ (ТЕСТ, СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ РАД, ПРАКТИЧНИ УСМЕНИ ДЕО КОМИСИЈА)

Специјализант - студент приступа испиту ако у индексу има запис са потписом и овером боравка у организационим јединицама које су предвиђене планом и програмом, потврду присуствовања комисијама, стручним састанцима, визитама, теоретској настави, практичној обуци, затим уписана три колоквијума који су изведени на крају обуке организационих јединица и уписани у индекс, све то на крају оверава ментор и даје сагласност да студент може приступити испиту."

Члан 12.

Програм: "48. Палијативна медицина и медицина бола" мења се и гласи:

"48. Медицина бола (12 месеци)

Сврха: Сврха уже специјализације из области медицине бола је да побољша знања лекара који су заинтересовани за проблеме пацијената погођених акутним и хроничним боловима, како у односу на немалигну и малигну патологију, тако и за акутни и хронични бол.

Циљ: Унапређење теоријског и практичног знања за потребе лечења бола којим се побољшава квалитет живота пацијента и породице, суочавајући се са проблемима који прате болести које угрожавају живот, кроз превенцију отклањања патње путем раног откривања, процене и лечења бола и других проблема и симптома: физичких, психосоцијалних и духовних (Светска здравствена организација, 2002).

Потреба за оваквим оспособљавањем здравствених радника настала је као последица старења становништва и све већег броја оболелих од болести које имају прогресивни ток (кардиоваскуларних болести, малигних болести, шећерне болести, неуромускуларних, цереброваскуларних болести), HIV/AIDS-а, саобраћајног трауматизма, као и проблема везаних за терапију постоперативног бола и др. Процењено је да приближно 70-80% онколошких болесника са одмаклом болешћу осећа бол. Када пацијент осећа стални бол то знатно утиче на квалитет и све аспекте његовог живота. Успешна контрола бола значајно побољшава квалитет живота како самих пацијената тако и њихових ближњих.

Садржај: Програм ове уже специјализације траје годину дана и то: 10 месеци обуке (два семестра) и два месеца спремања испита. Програм обухвата теоријска и практична знања из бројних области: анатомија и физиологија бола; семиологија и процена бола; акутни и хронични постоперативни бол; малигни и немалигни хронични бол; неуропатски бол; медикаменти у терапији бола; интервентне процедуре у лечењу бола; улога физикалне терапије; немедикаментно лечење бола; етички аспекти; права пацијената у складу са законом.

Проходност: Медицина бола је интердисциплинарни и мултипрофесионални холистички приступ која подразумева тимски рад. Она промовише филозофију тима и тимског рада те проходност ка тој ужој специјализацији имају лекари који имају завршену специјализацију: анестезије са реаниматологијом, интернисти, педијатри, неуролози, специјалисти физикалне медицине и рехабилитације, специјалисти опште медицине, опште хирургије, абдоминалне хирургије, васкуларне хирургије, грудне хирургије, ортопедске хирургије и трауматологије, дечје хирургије, неурохирургије, пластичне, реконструктивне и естетске хирургије, максиларнофацијалне хирургије, урологије, кардиохирургије, психијатрије, дечје и адолесцентне психијатрије, инфектологије, радиологије, клиничке фармакологије.

Облици наставе: У оквиру овог програма настава ће бити реализована кроз теоретска предавања, семинарску наставу, радионице, практичну наставу кроз обавезни стаж у референтним установама под руководством именованог ментора и завршни испит. Практична настава се обавља по менторском принципу у терцијарним здравственим установама.

По одобреној ужој специјализацији из Медицине бола кандидату се уручује индекс и специјализантски картон у који се уписују семинарски радови, похађање теоријске наставе, асистенције и самостално изведене практичне процедуре у току лечења бола које својим потписом оверава ментор.

По реализацији плана и програма из уже специјализације кандидат полаже завршни испит пред комисијом од пет чланова. Испит се састоји из практичног дела, усменог испита и одбране стручног рада из уже специјалистичке области. Уколико кандидат не задовољи у било ком делу испита сматра се да није положио испит. Коначна оцена се формира на основу сва три дела испита. Положени испит се оцењује оценом добар, врло добар и одличан.

1. Теоријска настава обухвата следеће области:

УВОДНИ ДЕО:

Анатомске и физиолошке основе бола

- Анатомија бола
- Неуро-анатомски супстрати ноцицепције и трансмисије бола
- Механизми модулације од стране централног нервног система
- Пластичитет и бол: улога дорзалних коренова
- Теорије бола

Процена бола:

- Процена бола
- Клиничка евалуација бола

Фармакологија и лечење бола:

- Фармакологија ЦНС-а и ноцицептивне трансмисије

- Фармакологија опијата
- Опијати: клиничка употреба
- Бол, опијати, адикција
- Фармакологија неопијатних аналгетика
- NSAID и COX инхибитори: клиничка употреба
- Фармакологија антидепресива
- Антидепресиви као коаналгетици - клиничка употреба
- Фармакологија антиконвулзива
- Антиконвулзиви као коаналгетици - клиничка употреба
- Канабоиди

Етички, правни и деонтолошки аспекти

- Принципи медицинске етике
- Одржавање и одустајање од лечења
- Информација, истина и нада
- Слободна воља и писани пристанак (избор)
- Правно-легални аспекти
- Бол у јединици за интензивно лечење
- Брига о умирућем пацијенту у јединици за интензивно лечење
- Етика у случају критично оболелог
- Комуникација са родбином умирућег пацијента у јединици за интензивно лечење

2. Клиничка стања:

Постоперативни акутни бол:

- Узроци бола
- Оцена јачине бола
- Фармаколошка терапија
- Инвазивне процедуре
- Регионална аналгезија у терапији постоперативног бола
- Пацијент контролисана аналгезија

Канцерски бол:

- Канцерски бол: узроци и последице
- Епидемиологија канцерског бола
- Процена канцерског бола
- Медикаментна терапија канцерског бола
- Интервентне процедуре у терапији канцерског бола
- Специфични болни симптоми, пробој бола, коштане метастазе
- Бол као хитно стање
- Контрола бола у оквиру бриге о умирућем пацијенту
- Ротација опиоида

Хронични неканцерски бол

- Хронични постоперативни бол
- Остеоартритис и реуматоидни артритис
- Миофасцијални бол и фибромиалгични синдром
- Бол у леђима
- Бол у врату
- Вистерални бол
- Бол у неурологији
- Главобоље
- Неуропатски бол
- Периферне неуропатије

- Дијабетична неуропатија
- Комплексни регионални болни синдром
- Централни бол, фантомски бол
- Тригеминална неуралгија
- Бол код старијих особа
- Болни синдроми

Примена инвазивних и неинвазивних процедура у терапији бола

- Примена ултразвука у извођењу инвазивних процедура
- Централни нервни блокови
- Блокови нервних плексуса
- Блокови периферних нерава
- Блокови нервних ганглиона
- Централна неуро-стимулација
- Транскутана електро неуро-стимулација
- Могућности физикалне медицине у лечењу бола - нефармаколошка терапија

- Радио терапија у лечењу бола
- Плацебо аналгезија
- Неурохируршке процедуре у лечењу бола

3. БОЛ У ПЕДИЈАТРИЈИ:

Преглед актуелних проблема и њихов историјат

Бол код деце

- Развој болних путева и механизми бола
- Процена бола
- Педијатријске и неонаталне скале
- Клиничке импликације фармакокинетице аналгетика код деце
- Фармаколошко лечење бола
- Регионална аналгезија
- Нефармаколошке технике аналгезије
- Хронични бол код деце

Исход: Праћењем наставе уже специјализације медицине бола кандидати би се оспособили да:

- Омогуће отклањање бола и других симптома
- Обједињују психолошке и духовне аспекте бриге о пацијенту
- Нуде систем подршке и помоћи пацијенту
- Да се обуче тимском приступу у препознавању потреба пацијената и њихових породица
- Побољшају квалитет живота, а такође позитивно утичу на ток саме болести

Стечено знање:

Субспецијалиста медицине бола".

Члан 13.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Број 110-00-65/2013-04

У Београду 30. септембра 2013. године

Министар,
проф. др **Славица Ђукић Дејановић**, с.р.

На основу члана 186. став 1. Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр. 107/05, 72/09 - др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12 и 45/13 - др. закон),

Министар здравља доноси

Правилник о изменама Правилника о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 113/2013 од 20.12.2013. године, а ступио је на снагу 28.12.2013.

Члан 1.

У Правилнику о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника ("Службени гласник РС", бр. 10/13 и 91/13), у члану 2. став 1. тачка 2) брише се.

Став 2. мења се и гласи:

"Специјализације из става 1. овог члана трају од три до шест година, и то:

- а) специјализације из тач. 37)-45) - три године;
- б) специјализације из тач. 2)-8) и 21)-36) - четири године;
- в) специјализације из тач. 1) и 9)-14), 16)-18) и 20) - пет година;
- г) специјализације из тач. 15) и 19) - шест година."

Члан 2.

У делу I. Програми специјализација и ужих специјализација за специјалности у медицини, тачка 2. брише се.

Члан 3.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Број 110-00-342/2013-04

У Београду, 22. новембра 2013. године

Министар,
проф. др Славица Ђукић Дејановић, с.р.

На основу члана 186. став 1. Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр. 107/05, 72/09 - др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12, 45/13 - др. закон и 93/14),

Министар здравља доноси

Правилник о изменама и допунама Правилника о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника

*Правилник је објављен у "Службеном
гласнику РС", бр. 109/2014 од 11.10.2014.
године, а ступио је на снагу 19.10.2014.*

Члан 1.

У Правилнику о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника ("Службени гласник РС", бр. 10/13, 91/13 и 113/13), у члану 2. став 1. после тачке 1) додаје се тачка 1а) која гласи:

"1а) интернистичка онкологија."

Тачка 4б) мења се и гласи:

"4б) палијативна медицина."

Став 2. мења се и гласи:

"Специјализације из става 1. овог члана трају од три до шест година, и то:

а) специјализације из тач. 38)-4б) - три године;

б) специјализације из тач. 3)-9) и 22)-37) - четири године;

в) специјализације из тач. 1)-1а) и 10)-15), 17)-19) и 21) - пет година;

г) специјализације из тач. 1б) и 20) - шест година."

Члан 2.

У члану 3. став 1. тачка 4) мења се и гласи:

"4) пародонтологија и орална медицина."

Члан 3.

У члану 6. став 1. тачка 2) после речи: "природно-математички факултет" додају се речи: "смер - физичке хемије, електротехнички факултет смер дипломирани инжењер електротехнике,".

Члан 4.

У члану 7. став 1. тачка 1) мења се и гласи:

"1) алергологија и клиничка имунологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, дерматовенерологије и оториноларингологије".

У тачки 8) после речи: "интерне медицине," додају се речи: "трансфузиологије,".

У тачки 47) после речи: "интерне медицине," додају се речи: "нуклеарне медицине, неурохирургије,".

У тачки 51) брише се тачка на крају текста и додају тачка и запета и додају се тач. 52)-54) које гласе:

"52) епидемиологија заразних болести - ако имају специјализацију из епидемиологије, хигијене, социјалне медицине, медицине рада, опште медицине и инфективних болести;

53) епидемиологија хроничних незаразних болести - ако имају специјализацију из епидемиологије, хигијене, социјалне медицине, медицине рада, опште медицине и инфективних болести;

54) трансплантологија са трансфузиологијом - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, неурологије, опште хирургије, абдоминалне хирургије, васкуларне хирургије, грудне хирургије, ортопедске хирургије и трауматологије, дечје хирургије, пластичне, реконструктивне и естетске хирургије, максилофацијалне хирургије, урологије, кардиохирургије, офталмологије, анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије, имунологије и трансфузијске медицине."

Члан 5.

Члан 15. мења се и гласи:

"Садржај специјалистичког испита је следећи:

1) Тест садржи најмање 15, а највише 20 питања из области здравствене заштите у оквиру те специјализације.

У тесту морају бити заступљене све гране медицине, односно области здравствене заштите у оквиру те специјализације (банка тест питања).

Специјализант мора тачно одговорити на најмање 60% питања у тесту да би био оцењен позитивно.

Положен тест је услов наставка специјалистичког испита.

2) Практични део испита специјализант полаже, зависно од гране специјализације, најкасније на дан полагања усменог испита.

3) Усмени испит полаже се пред испитном комисијом. "

Члан 6.

Члан 23. мења се и гласи:

"Члан 23.

Здравственом раднику који је пре одобрења специјализације провео на раду одређено време у здравственој установи, Министарство здравља може, на његов захтев и на предлог факултета, признати то време у специјалистички стаж, у складу са програмом обављања специјализација, најдуже шест месеци, под следећим условима:

1) ако здравствена установа у којој је провео на раду одређено време пре одобрења специјализације испуњава услове из члана 22. овог правилника;

2) ако стручно медицински поступци и садржај здравствене заштите које је обављао у здравственој установи одговарају или су исти са садржајима и поступцима предвиђеним програмом специјализације за одређену специјализацију;

3) ако специјализација за докторе медицине траје четири и више година, односно за докторе стоматологије ако специјализација траје три и више година.

Признавање одређеног времена које је здравствени радник пре одобрења специјализације провео на раду у здравственој установи у специјалистички стаж, врши се само за време у којем је здравствени радник обављао здравствену делатност у здравственој установи по положеном стручном испиту."

Члан 7.

У делу I. Програми специјализација и ужих специјализација за специјалности у медицини после тачке 1. Интерна медицина додаје се тачка 1а која гласи:

НАПОМЕНА РЕДАКЦИЈЕ: Део Програма у PDF формату можете преузети путем интернета кликом на следећи линк:

[Део Програма](#)

Члан 8.

Тачка 33. Судска медицина мења се и гласи:

НАПОМЕНА РЕДАКЦИЈЕ: Део Програма у PDF формату можете преузети путем интернета кликом на следећи линк:

[Део Програма](#)

Члан 9.

Тачка 34. Медицинска микробиологија мења се и гласи:

НАПОМЕНА РЕДАКЦИЈЕ: Део Програма у PDF формату можете преузети путем интернета кликом на следећи линк:

[Део Програма](#)

Члан 10.

Тачка 37. Лабораторијска медицина мења се и гласи:

НАПОМЕНА РЕДАКЦИЈЕ: Део Програма у PDF формату можете преузети путем интернета кликом на следећи линк:

[Део Програма](#)

Члан 11.

Тачка 43. Трансфузијска медицина мења се и гласи:

НАПОМЕНА РЕДАКЦИЈЕ: Део Програма у PDF формату можете преузети путем интернета кликом на следећи линк:

[Део Програма](#)

Члан 12.

У делу V. Програм специјализација за уже специјализације поднаслов Доктори медицине специјалисти, тачка 1. Алергологија и клиничка медицина мења се и гласи:

НАПОМЕНА РЕДАКЦИЈЕ: Део Програма у PDF формату можете преузети путем интернета кликом на следећи линк:

[Део Програма](#)

Члан 13.

После тачке "51. Дигестивна радиологија" додају се тач: 52-54 које гласе:
НАПОМЕНА РЕДАКЦИЈЕ: Део Програма у PDF формату можете преузети путем интернета кликом на следећи линк:

[Део Програма](#)

Члан 14.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Број 110-00-274/2014-04

У Београду, 25. септембра 2014. године

Министар,
асс. др **Златибор Лончар**, с.р.